

Kroonika

TTÜ Aasta Vilistlane 2007 – Valdo Kalm

Tallinna Tehnikaülikooli Vilistlaskogu juhatus valis 12. korda Tallinna Tehnikaülikooli Aasta Vilistlase. Vilistlaskogu juhatus otsustas anda "Aasta Vilistlane 2007" aunimetuse EMT ja Eesti Telekom juhatuse esimehele Valdo Kalmule, kes on lõpetanud TTÜ automaatika erialal ja teinud pikaajalist karjääri Eesti Telekom Grupis.

Vilistlaskogu juhatuse otsuse aluseks on 30. jaanuaril 1996 vastu võetud Tallinna Tehnikaülikooli Aasta Vilistlase aunimetuse statuut. TTÜ Aasta Vilistlase tiitel ja sellega kaasnev tänukiri antakse üle igal aastal 17. septembril Tallinna Tehnikaülikooli aastapäeva aktusel. Aasta Vilistlase nimi kantakse TTÜ aaraamatusse.

Sama tiitli on varem pälvinud Tiit Vähi, Jaak Leimann, Toomas Sõmera, Toomas Luman, Jüri Mõis, Indrek Neivelt, Gunnar Okk, Toomas Annus, Väino Kaldoja, Tiina Mõis ja Tarmo Noop.

TTÜ koostööleping Estel Elektroga

1. oktoobril allkirjastasid Tallinna Tehnikaülikooli rektor Peep Sürje ja AS Estel Elektro peadirektor Sergei Frolov kolmeaastase koostöölepe. TTÜ-poolset sisulist tööd koordineerivad professorid Juhan Laugis ja Toomas Rang.

Masina- ja aparaaditehnoloogiatootmine ning vastav tootearendus on Eesti tööstuse üks võimalikke prioriteetseid arengusuundi. Hea erialase ettevalmistusega kaader on jätkuvalt otsustava tähtsusega meie majanduse rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamisel.

AS Estel Elektro on pika aja looga ettevõtte, kelle peamiseks tegevusalaks on elektrotehnilise seadestiku väljatöötamine ja tootmine, peamiseks toodanguartikliteks aga pooljuhtmuundurid, trafod, voolu piiramis- ja silumisreaktorid.

Ligi 130 töötajaga firma käive on alates 2003. aastast suurenenud pea-aegu kuu korda. Ettevõtte peab oma edu pandiks progressiivsete ideede juurutamist suure kogemuse baasil.

TTÜ ja Telekom Grupp sõlmisid koostöölepe

TTÜ aastapäeval 17. septembril sõlmisid Telekom Grupp ja TTÜ koostöölepe, millega Eesti Telekom Grupi kuuluvad EMT, Elion ja MicroLink toetavad TTÜ infotehnoloogia teaduskonna vastrenoveeritud õppehoonesse rajatavaid sidelahendusi.

Telekom Grupi toetus TTÜle on miljon krooni. Saadud raha eest ehitab TTÜ mobiilsust tagava, kõrgkaideldavusega WiFivõrgu terminali ja ostab uued e-õppe serverid.

Firmade esindajad põhjendasid oma otsust sellega, et TTÜ-l on erakordselt tähtis roll telekommunikatsiooniinfrastruktuuri ja IT-spetsialistide ettevalmistamisel ning et nad saavad siit olulise osa oma töötajate järelkasvust. "Tehnoloogiahariduse edendamise vajalikkuses ei kahtle ilmselt keegi. Praegune koostöölepe on üks reaalne samm sellel teel, see on meie panus nende erialade kaasaegsesse õpetamisse Eestis," tõdes Telekom Grupi juht Valdo Kalm.

IT-teaduskonna dekaan Ennu Rüstern on veendunud, et lairibatehnoloogiale tuginev ja mobiilsust tagav juurdepääs e-õppe ressursidele võimaldab olulisel määral suurendada õppe efektiivsust ning tagab mobiilse arvutiside vahenditega paindliku ja otstarbeka ajakasutuse nii üliõpilastele kui ka õppejõududele. Mahukas andmevaramu uute serverite toel kiirendab tehnoloogia arengute ning teadussaavutustega kaasaskäimist ning osalemist rahvusvahelises koostöös.

Aastapäev Tallinna Tehnikaülikoolis

17. septembril tähistas Tallinna Tehnikaülikool pidulikult oma 89. aastapäeva.

Pidupäev kulmineerus piduliku koosolekuga ülikooli aulas. Oma avakõnes rõhutas rektor Peep Sürje Tallinna Tehnikaülikooli suurt edasiminekut kõikides valdkondades ja pidas muuhulgas hea sõnaga meele neid kolleegide, kelle tegevus oli möödunud õppeaastal eriti edukas, aidates kõige enam ülikooli arendada ja meile kuulust tuua. Traditsiooniline aastapäevakõne oli seekord TTÜ Geoloogia Instituudi direktor Alvar Soesoolt, mille teema "Geoloogiateaduselt ühiskonnale" on juba ise väga kõnekas ja iseloomulik kogu TTÜ tegevusele. TTÜ panust

Eesti majanduse edendamisele pidas oma tervituskõnes oluliseks ka haridus- ja teadusminister Tõnis Lukas.

Tehnikaülikoolist kaitses 2007. aastal doktorikraadi 36 doktoranti, neist TTÜ diplomanti aktusel 29 värskele doktorile. Ülejäänud 7 kaitsesid oma doktoritööd teistes ülikoolides.

TTÜ teenetemedal *Mente et Manu* anti aktusel järgmistele teenekatele isikutele: Helsingi Tehnikaülikooli professor, TTÜ audoktor Lauri Niinistö, ülikooli endine sekretär Viivi-Maret Russ, TTÜ Sertifitseerimisasutuse direktor Toomas Laur, keemia- ja materjalitehnoloogia teaduskonna dekaan Andrus Õpik, Vilistlaskogu juhatus ja

Arengufondi nõukogu esimees Gunnar Okk, humanitaarteaduskonna dekaan Sulev Mäeltsemees ning keemiatehnika instituudi vaneminsener Eduard Tearo. Kuulutati välja TTÜ Vilistlaskogu valitud Aasta Vilistlane 2007 – Valdo Kalm.

Aastapäeval avati pidulikult infotehnoloogia teaduskonna renoveeritud hoone. IT tudengid, teadlased ja õppejõud said enda käsutusse 6400 ruutmeetrit põhjalikult renoveeritud pinda koos kaasaegse laboritehnika kogumaksumusega 57 miljonit krooni.

Algas Tallinna Tehnikaülikooli tegevuse üheksakümnenda aasta!

Koostöölepe allkirjastamine, millega IT õppekorpus saab sidelahenduste rajamiseks Telekom Grupilt miljon krooni. Vasakult: rektor Peep Sürje, Eesti Telekom ja EMT juhatuse esimees Valdo Kalm, AS Elion Ettevõtte juhatuse esimees Valdur Laid ja MicroLink Eesti juhatuse esimees Enn Saar

Loe ...

• TTÜ 89. aastapäeva tähistamine [Lk 1](#)

• Aasta Vilistlase Valdo Kalmu intervjuu [Lk 2](#)

• Andres Keevallik – Helsingi Tehnikaülikooli audoktor [Lk 2](#)

• Euroopa Komisjoni teadusvolinik TTÜs [Lk 2](#)

• Tartu ootas Tehnikaülikooli [Lk 3](#)

• TTÜ esindajana spordikongressil Torinos [Lk 4](#)

Avaveerg

Euroopa Komisjoni teadusvoliniku külaskäik

14. septembril käis Tallinnas visiidil Euroopa Komisjoni teadusvolinik Janez Potočnik, kes külastas ka TTÜs Euroopa Liidu Päikeseeenergeetika Materjalide ja Seadiste Teaduse Tippkeskust, mis on üks silmapaistvaimaid ja enim rahastatud Eesti teadlaste teadusprojekte nüüd juba lõppevas Euroopa Liidu 6. raamprogrammis.

Koos teadus- ja haridusministri Tõnis Lukase ning TTÜ teadlastega käis teadusvolinik Potočnik muuhulgas tutvumas ka TTÜ 5. õppekorpuse katusele katsetusteks paigaldatud maailma erinevate firmade päikesepatareide paneelidega.

Tippkeskuse juhi, TTÜ materjaliteaduse instituudi direktori, akadeemik Enn Mellikovi sõnul osaleb keskus Euroopa Liidu Teadus- ja Arendustöö Koostöövõrgu teadusprojektides (ehk nn raamprogrammides) juba alates 2003. aastast. Tippkeskuse eesmärgiks on uut tüüpi päikesepatareide loomine, võimalikult odavate tootmistehnoloogiate väljatöötamine, mis muudaks päikesepatareidega toodetava energia kättesaadavaks ka eraisikule.

Lisaks päikesepatareidega toodetava energia kui alternatiivenergia ülimalle aktuaalsusele täna ja keskuse tippteadlaste tunnustatud rahvusvahelisele renomeele, võib tippkeskuse suure edu põhjuseks pidada ka arvukat teadlaste järelkasvu. Teaduskeskuses töötab hetkel palju noori doktorante, kes teevad aktiivset koostööd nii erinevate teadusasutustega kui ka tööstuspartneritega kogu maailmas.

Teadusvolinik Janez Potočnik külastas Tallinna Tehnikaülikooli lõppes vestlusega rektoraadis, kus rektor Peep Sürje andis eurovolinikule ülevaate TTÜ tegevusest. Janez Potočnik andis kõrge hinnangu nii TTÜ-s kui kogu Eestis tehtavale teadus- ja uurimistööle.

Ülikool & Ühiskond

Doktorite karjääriuring

Eesti Statistikaamet alustab käesoleval sügisel "Doktorite karjääri uuringut". Eesmärgiks on selgitada (doktorite endi hinnangute põhjal) doktorikraadide vastavust tööturu vajadustele ning analüüsida doktorikraadi omandanute mobiilsust riigisisel ja riikidevahelisel tööturul. Uuring on rahvusvaheline, kuid sellesse on lisatud ekspertide soovitusel spetsiaalselt Eesti riiki ja ühiskonda huvitavaid küsimusi. Kõigis Euroopa Liidu liikmesriikides ja lisaks veel paljudes riikides viiakse uuring läbi samal ajal. Rahvusvahelist uuringut koordineerib Eurostat.

Doktorite karjääriuring on internetipõhine valikuuring, valim on moodustatud juhuvalikuga kõigist doktorikraadi kaitsnud inimestest. Uuringusse sattunud inimestega võetakse kontakti e-posti või tava- kirja (postiaadressi) teel. Kutsume kõiki valimisse sattunud selles aktiivselt osalema, sest uuringu tulemused on vajalikud Eesti teadus- ja hariduspoliitika kavandamisel.

Ene-Margit Tiit

Intervjuu

Vastab Aasta Vilistlane 2007
Valdo Kalm

Kuidas hindate oma tänases vastutusrikkas staatuses Tehnikaülikoolist saadud haridust?

Insenerihariduse olulisusest rääkides olen korduvalt välja toonud, et insenerist saab juhi koolitada kerge vaevaga, koolitatud ärjuhist inseneri saada on aga pehmelt öeldes keeruline. Tehniline haridus annab hea baasi kõigele muuks.

Hindan väga TTÜst saadud ratsionaalset mõtlemist ning oskust näha tervikpilti ja seoseid. Samuti õpetatakse seda, et ainult mõtlemisest on vähe, asju tuleb osata ka ellu viia. Sellest on mul oma igapäevatoos tõesti iga päev ja jätkuvalt kasu.

Samas olen ma arvamusel, et tippjuht võiks siiski tunda oma valdkonda ka natuke põhjalikumalt kui universaalsete juhtimisvõtete rakendamiseks hädapärastelt vaja. Juht peab oskama vaadata mitu sammu ette, et tänaseid otsuseid langetada, juhul peab olema visioon ja nägemus oma valdkonna arengust. Ja eeskätt peab juht aru saama, mida spetsialistid talle räägivad, ning oskama selle osas seisukohta võtta. Kõike seda oleks mul ilma TTÜ hariduseta ning eelneva töökogemusega oma valdkonnas raske teha. **Keda ülikooli ajast eriti hea sõnaga meenutate?**

Olav Aarnat ja tema loenguid tehnoloogistest protsessidest. See stuudium on laiendatav kõigele elus toimuvale ja mul on olnud sellest korduvalt abi ka äris.

Missugune on Tehnikaülikooli roll tänases Eesti ühiskonnas Teie kui suurfirma juhi meelest?

Tehnikaülikool on meie ettevõtte jaoks ülimalt oluline haridusasutus, sest just siin koolitatakse spetsialiste meie tegevusvaldkonnale. Kogu Telekom Grupp teeb TTÜga tihedalt koostööd, mis on era- ja haridussektori koostöös minu meelest väga hea näide. Kindlasti tahan TTÜd kiita selle eest, et insenerihariduse olulisuse sõnumit on ühiskonnas teadvustatud. See on paljude osapoolte ühine töö, kuid TTÜ-l on kindlasti olnud oluline roll. **Mida soovitate tänastele üliõpilastele?**

Ülten veel kord, et inseneriharidus avab teile palju rohkem ukseid kui muud üldised ja "pehmemad" erialad, isegi kui need teised kuidagi uhkemalt ja säravamalt kõlavad. Olge avatud, pühenduge valitud alale ja omandage konkreetne eriala – ning te saavutate edu.

Mida on õppida Ameerika tippülikoolilt? 3.

Tööreis

Artikli viimane osa, algus kahes eelmises M&M numbris.

6. Strateegiline planeerimine. Ülikooli juhtimiskultuur väärtustab planeerimist ja häälestust pidevale arengule. Strateegiline planeerimine toimub pidevalt nii ülikooli tasandil kui kõikides eelarveüksustes. Teiste sõnadega – ülikooli iga eelarveüksus (*budget unit*), nii akadeemiline kui tugistruktuuriüksus, on samal ajal planeerimisüksus (*planning unit*). Sellega rõhutatakse strateegilise planeerimise ja eelarvestamise vastastikust seost. Strateegilise planeerimisega alustati enam kui kahekümmend aastat tagasi, 1983. aastal, kui asutati vastavat tegevust koordineeriv osakond. Planeerimisse kaasatakse ülikooli kogu töötajaskond ja üliõpilased ning seda tehakse kombineeritult ülevalt-alla (*top-down*) ja alt-üles (*bottom-up*) põhimõttel iga-aastase pideva, ülikooli tasandil koordineeritava protsessina.

Ülevalt-alla lähenemine tähendab seda, et iga eelarveüksusel (planeerimisüksusel) on kohustus koostada või täiendada iga-aastast strateegilist plaani (*strategic plan*) ehk arengukava. Ülikooli administratsioon (vastav osakond) annab iga-aastase planeerimise käivitamiseks kevadsemestril arengukava koostamise juhised või täiendamiseks järgmiseks õppeaastaks. Lisaks ülikooli tegevuseesmärgile silmas pidavatele juhistele esitab ülikool nõude, et planeerimisüksused kirjeldaksid oma panust ülikooli eesmärkide saavutamisse. Nõutav on, et minimaalselt üks protsent eelarveüksuse eelarvest kulutataks vasta-

va üksuse arengukavas toodud prioriteetsete eesmärkide saavutamiseks.

Ülikooli arengukava koostati kuni 2002. aastani igaks viieks aastaks. Kuna maailm meie ümber muutub ülikiirelt, on praegu üle mindud kolmeaastaste ülikoolikesksetele arengukavadele. Planeerimist ülikooli tasandil koordineerib eraldi osakond, millele lisaks on moodustatud Planeerimise Nõukogu (*University Planning Council*), mille liikmeteks on dekaanid, akadeemilise personali, administratsiooni ja üliõpilaste esindajad. Nõukogu vaatab üle iga akadeemilise ja tugistruktuuriüksuse arengukava ja annab sellele tuginevalt soovitusi vastavate eelarveüksuste finantseerimiseks. Ainult edukus ülikooli arengusse panustamisel on aluseks eelarve suurendamiseks järgneval aastal.

Alt-üles lähenemine planeerimisele tähendab iga eelarveüksuse suhteliselt avarat autonoomiat arengukava koostamisel. Need struktureeritakse ühtemoodi ja neis kõigis on tavapärased osad nagu visioon, missioon, olukorra hinnang, strateegilised eesmärgid ja tegevuskava(d) (*action plans*) eesmärkide saavutamiseks. Nii arengukavas kui selle juurde kuuluvates tegevuskavades on alati finantsosa, mis on eelarveüksuse eelarve koostamise aluseks. Strateegiline planeerimine on kolledžites kahetasandiline, st arengukava ja tegevuskava koostavad ka kolledžite allüksused. Ülikool toetab strateegilist planeerimist, varustades struktuuriüksusi vajaliku informatsiooniga ja pakudes vastavat täiendkoolitust. Nii ülikooli kui selle planeerimisüksuste arengukavad on avalikud dokumendid – need on kättesaadavad ülikooli raamatukogus, planeerimise ja institutsionaalse hindamise osakonnas ning loomulikult veebis. Strateegiline planeerimine eeldab hindamist (*assessment*) tuginedes tegevusindikaatoritele (*strategic indicators, performance indicators*). Indikaatorid peavad olema informatiivsed selles mõttes, et võimaldavad adekvaatselt hinnata eesmärkide

Jakob Kübarsepp

poole liikumist. Ülikooli tasandil töötatakse välja tegevusindikaatorite komplekt (25-30 indikaatorit) ja tagatakse andmete süstemaatiline kogumine vastavas osakonnas. Mõned näited indikaatoritest.

- Ülikooli lõpetamise efektiivsus (*graduation rate*). PSU lõpetab nominaalajaga (neli aastat) 45%, viie aastaga 75% ja kuue aastaga 80% õppuritest.

- Lõpetajate edukus tööturul (*student employment*). Ülikooli andmetel töötab kuus kuud peale lõpetamist 88% bakalaureusekraadiga lõpetajatest ja 10% jätkab õpinguid.

- Teadustegevus (*research*). Hinnatakse teadustegevuse rahalist mahtu jne.

Planeerimisüksused (eelarveüksused) kavandavad tegevusindikaatoreid, mis haakuvad nende strateegiliste eesmärkidega. Näiteks PSU Tehnikakolledži arengukava näeb ette jääda riigi kümne parima tehnikakolledži/tehnikaülikooli pingeritta. Selle eesmärgi saavutamisel on hindamise indikaatoriks kolledži akadeemiliste töötajate arv, kes on valitud Riikliku Inseneriteaduste Akadeemiasse (*National Academy of Engineering*) ja riiklike professionaalsete organisatsioonide juhtkonda. Teiseks indikaatori näiteks on kohad valdkondlike õppekavade riiklikes pingeridades (*U.S. News ja World Report* andmetel). Paljudes kolledžites ja teistes eelarveüksustes kasutatakse sarnaseid tegevusindikaatoreid, samas on paljud indikaatorid vaid ühele konkreetsele üksusele unikaalsed.

Vaatamata pikaajalisele strateegilisele planeerimisele, esitatakse ka PSUs sageli küsimus: "Kui hea on strateegiline planeerimine meie ülikoolis ja kas see võimaldab meil jätkuvalt edukalt konkureerida Ameerika ja maailma teadusülikoolidega?". Sama küsimuse korduv esitamine on aktuaalne iga maailma ülikoolis ja loomulikult ka TTÜs. Arendagem siis edasi oma strateegilist planeerimist ja õppigem maailma tippülikoolidelt.

Külalised

Austraalia ülikoolide delegatsioon TTÜs

TTÜd külastas 11. septembril Austraalia ülikoolide konsortsiumi esindajate delegatsioon. Nõukogu saalis kohtuti Tehnikaülikooli juhtkonnaga ja teaduskondade esindajatega.

Delegatsioon Hiina ülikoolist

Tallinna Tehnikaülikooli külastas 25. septembril 3-liikmeline delegatsioon Pekingi ülikoolist (*China University of Petroleum*), kuhu kuulusid prorektor, välissuhete osakonna juhataja ja kraadiõppe kooli prodekaan. Visiidi eesmärgiks oli koostöö arendamine, mille alusleping on ülikoolide vahel juba sõlmitud.

Õpe

Kvaliteedineljapäev

4. oktoobril kell 14.00 – 15.30 toimub nõukogu saalis kvaliteedineljapäev, kus tutvustatakse TTÜ teise kursuse üliõpilaste hulgas läbi viidud pilootuuringu tulemusi esmakursuslaste probleemidest, räägitakse energeetika-teaduskonna tegemistest üliõpilaste väljalangevuse vähendamisel ning paindlikest õppimisvõimalustest Eesti ülikoolide näitel. Prorektor Jakob Kübarsepp avasõnade järel esinevad prof Mare Teichman, prof Juhan Laugis ja avatud ülikooli juhataja Reet Neudorf.

T&A

TalveAkadeemia teadusartiklite konkurss

Konkurssile on oodatud artikleid inimese ja keskkonna vahelistest suhetest. Seejuures võib keskkonna mõistet käsitleda laialt. Artikleid saab esitada neljas valdkonnas:

- bio- ja keskkonnateadused;
- ühiskonnateadused ja kultuur;
- terviseuuringud;
- loodusteadused;
- tehnika.

Iga valdkonda hindab eraldi 4-6-liikmeline komisjon, kuhu kuuluvad vastava valdkonna spetsialistid erinevatest Eesti ülikoolidest ja ka erasektori. Töid ootame kõigilt Eesti ülikoolide bakalaureuse-, magistri- ja doktoritöö üliõpilastelt. Artikkel võib olla kokkuvõtte kursuse-, bakalaureuse, magistri- või doktoritööst, aga ka mõne õppekursuse uurimustööst.

Artikli esitamine annab tudengile võimaluse saada sisulist tagasisidet hindamiskomisjonilt. Lisaks saavad kõik artiklikirjutajad võimaluse osaleda ettekanne tegemise koolitusel. Parimad tööd esitatakse TalveAkadeemia teaduskonverentsil ning premeeritakse.

Artiklite esitamine algab oktoobris, lõpptähtaeg on reede, 30. november 2007.

Konkurssi eelinfo ning ülevaate eelnevate TalveAkadeemia konkursside kohta leiad aadressilt www.talveakadeemia.ee.

Kontakt:
konkurss@talveakadeemia.ee

Andres Keevallik –
Helsingi Tehnikaülikooli audoktor

T&A

Oma sajanda õppeaasta alguses tegi Helsingi Tehnikaülikool teatavaks neljateistkümne uue audoktori nimed, kes promoveeritakse järgmise aasta 2. aprillil. TTÜ arendusprorektor professor Andres Keevallik pälvis audoktori tiitli oma Tallinna Tehnikaülikooli rektori ametiajal antud väljapaistva panuse eest kahe nimetatud ülikooli ja Läänemeremaade ülikoolide konsortsiumi Baltech koostöö edendamiseks.

Koos Andres Keevallikuga on audoktori tiitli pälvinute seas nii väljapaistvaid teadlasi, ühiskonnategelasi kui ka innovaatilisi tootmisjuhte, sealhulgas Soome president Tarja Halonen, Nobeli preemia laureaat füüsik Douglas D. Osheroff (Stanfordi Ülikool),

Kuningliku Tehnikaülikooli endine rektor Anders Flodström, firma Genelec Oy tegevjuht Ilpo Martikainen jt.

Esimesed audoktorid promoveeriti Helsingi Tehnikaülikoolis 1934. aastal. 2008. a. aprilli promotsioon on järjekorras kaheküm-

nes, kokku on selle aja jooksul promoveeritud 132 audoktorit.

"Helsingi Tehnikaülikool on Tallinna Tehnikaülikooli kauane ja aktiivne koostööpartner," ütles vastne audoktor Andres Keevallik.

"Alles kuu aega tagasi külastas TTÜd Soome tehnikateaduste akadeemikute delegatsioon eesotsas Helsingi Tehnikaülikooli rektor Matti Pursulaga. Soomes on päevakorras ülikoolireform, mille eesmärgiks on suurema läbilõigivõime ja efektiivsuse saavutamine. Helsingi Tehnikaülikooliga on näiteks kavatsus liita kunsti ja disaini ning majanduskallakuga kõrgkool. Jõudude kontsentreerimise suunas peaks liikuma nii Eesti ülikooliharidus tervikuna kui ka Tallinna Tehnikaülikool", lisas Andres Keevallik.

Juubilar

Ülo Kaevats 60

Käina kant Hiiu maal pole tuntuks saanud mitte ainult oma äkiliste kohtumeestega, nende kõrval on siit sirgunud ka tasakaalukaid mõtlejaid. Täna on mõnusa olemisega filosoofiaprofessor Ülo Kaevats tuli Kassari ilmale pärast sõda, 29. septembril 1947. Tegid sealsamas läbi algkooli, siis nühhkis koolipinki Käinas, Tallinna 16. keskkooli lõpetamisel sai rinda kuldmedali.

Tartu ülikooli astudes valis ta füüsika-keemiateaduskonna, kus õppis isikkava järgi, vormides endast nõnda füüsikateoreetiku ja teadusfilosoofi. Järgnesid töö- ja aspirantuuriaastad teaduste akadeemia ajaloo instituudi filosoofiasektoris, kandidaadiväitekirja mõttelistest mudelitest teadusteooria geneesis ja funktsioneerimises võeti kaitsmisele Vilniuse ülikoolis 1981. aastal.

Juba varem oli ta põhitöö kõrvalt käinud tulevastele õpetajatele jagamas mõttetarkusi pedagoogilises instituudis, nüüd algas tõsine dotsenditöö akadeemia aspirantide õpetamisel. Uuenev Eesti vajas värsket hingust oma mõttemallidesse ja 1989 siirdus Ülo akadeemia filosoofia kateedrist peatoimetajana Eesti Entsüklopeediast uutele radadele viima, ja kui heita pilk meie mustakuulisele üleüldiste teadmiste vakale, peame tunnustama, et see tegevus on küll head vilja kandnud.

1992-1995 hoidis ta riigisekretäri-na kätt Eesti riigi arengupulsil, tegi seejärel mõnd aega veel entsüklopeediast, kuni 1999 andis käe TTÜle. Temast sai filosoofia õppetooli juhataja, olles 2000-2004 ühtlasi humanitaar- ja sotsiaalteaduste instituudi direktor.

Igavust pole olnud aega tunda, lugemist tahavad filosoofia, teadusfilosoofia ja tehnikafilosoofia loengukursused, pidamist doktoriseminareid, kirjapanemist kõiksugu tekstid, sättimist ja kohendamist õppekavad.

Vaba aeg läheb lugemisele, sporditegemisele, vahel igatseb käsi haamri ja sae järele, jätkuks vaid aega. Vanasti käisid Leisi kandi mehed Hiiu rannast endale naisi toomas, hiidlane Ülo tegi vastukäigu, tema võttis oma kaaslaseks eluteele saare näitsiku Mall Jõgi, kirjainimese, kah sealt Leisi kandist. Nende poegi Mihkilit ja Martenit peaks meie üldsus ilma isa-ema nimetamatagi teadma.

Soovime Ülo Kaevatsile palju õnne ja kordaminekuid edaspidistes ettevõtmistes!

Humanitaar- ja sotsiaal-
teaduste instituut

Tudengielu

Minimess juhatas aktiivsesse tudengielu

11. septembril peeti TTÜ VI korpus minimess, kus tudengühendused tutvustasid üliõpilastele võimalusi osaleda aktiivses tudengielus. TTÜs tegutseb 30 tudengühendust, mille põhieesmärk on tudengite kultuuriline, vaimne ja muu igakülgne arendamine. Liitumine ühe või mitme üliõpilasuühinguga annab üliõpilasele suurepärase võimaluse oma üliõpilasaastad mitmekülgseks ja meeldejäävaks teha. Messil astus üles TTÜ Shokotan Karate-Do klubi demonstratsiooninimisega. Minimessi korraldab TTÜ Kultuuriklubi Ollalaa.

Ülikoolide vanusest

Ülikooli 89. aastapäeva aktusekõnes rääkis rektor professor Peep Sürje, et aasta pärast tähistame meie *alma materi* 90. aastapäeva. Samas leidub inimesi kes, toetudes Euroopa mitmete ülikoolide ajaloole, on seisukohal, et ka TTÜ võiks analoogselt oma algusaastaks lugeda 1918. aastast varasemat terminit, mille määraks tehnilise kõrghariduseelse tehnikakooli asutamine Tallinnas. Kahtlemata ka nii võib arutleda ja selles on isegi oma loogika.

Samas küsivad paljud, mida tähistavad Nõmme mäveverel asuva jalakäijate sillal aastanumbrid "TPI 1936 -1986"? Aasta 1936 tuleneb 25. juunil 1936 välja antud Eesti Vabariigi Tallinna Tehnikainstituudi seadusest, mille esimene paragrahv sätestab: "Eesti Vabariigi Tallinna Tehnikainstituut on tehniline ülikool." Seega on 1936 TTÜ ajaloos tähtis daatum – siis jõudsimme ülikooli staatusesse ja 1986. aastal selle 50. aastapäeva tähistasimegi.

17. septembrist 1918 alustasid Eesti Tehnika Seltsi eestvõtetel tegevust kõrgemad tehnilised erikursused, mis võimaldasid omandada tehnilist kõrgharidust ja sellest kuupäevast tulenevalt tähistabki TTÜ 2008. aasta septembris oma 90. sünnipäeva ning

kümne aasta pärast ka juubeldatut, 100. aastapäeva. Kas tulevikus jõutakse üksmeelele ka varasema perioodi arvamist ülikooli vanusesse, seda näitab aeg.

Päev enne TTÜ 89. aastapäeva osalesin Kaliningradis Immanuel Kanti nimelise Vene Riikliku Ülikooli 60. aastapäeva suurejoonelisel tähistamisel, mille osavõtjate seas oli Vene Föderatsiooni haridus- ja teadusminister Andrei Fursenko, külalised Austriast, Saksamaalt, Suurbritanniast, Taanist, Lätist, Leedust, Poolast, USAst, Soomest, Rootsi, Prantsusmaalt, Eestist ning ka Euroopa Nõukogust. Ainuüksi idast ja läänest saabunud ülikoolide rektorite arv oli kolmekümne lähedal ning nende seas oli ka Tartu Ülikooli rektor Alar Karis.

Mind ei üllatanud osavõtjate koosseisu väga esinduslik tase, vaid kuidas käsitleti ülikooli asutamist ja tähistati seda aastapäeva. Teatavasti Kaliningradis, õigemini eelmise nimega Königsbergis oli 1544. aastal hertsog Albert Hohenzollerni asutatud Königsbergi Ülikool, mida hiljem kutsuti asutaja nimest tulenevalt Albertina Ülikooliks. Immanuel Kant sündis 22.04.1724 ja suri 12.02.1804 Königsbergis.

Täna rektor Andrei Kleme-

TTÜ 90

šev märkis aastapäevaettekandes, et Immanuel Kanti nimeline Vene Riiklik Ülikool ei ole Königsbergi Ülikooli otsene järglane, aga austusega hoitakse mälestust temast, õpitakse ja kasutatakse neid silmapaistvaid akadeemilisi ja teaduslikke traditsioone. Linna peakiriku taastatud hoone kõrval on Immanuel Kanti, kelle nimi on tänasel ülikoolil, haud ja sellega piirneb väike plats, mille teises servas on varasema ülikooli asutaja, hertsog Albert Hohenzollerni mälestusmärk. Aastapäevaüritustel asetasi külalised lilli nii hauale kui mälestusmärgile.

Kirjapandu on näide, kui mitmekesine on maailm ülikoolide ajaloo seisukohalt ja kui erinevalt loetakse nende vanust.

Väino Rajangu
TTÜ 90. aastapäeva
ettevalmistava komisjoni esimees

Tartu ootas meid

Fotod: Georg Jegorov

TTÜ Tartu Kolledži avamine 10. septembril 2007, millest juba eelmine Mente et Manu number teada andis, ei olnud ainult ajalooliselt ja hariduspoliitiliselt tähtis, vaid ka emotsionaalselt väga rõõmustav sündmus ja seda mitmes mõttes. Kolledž asub 19. sajandi lõpus koolihooneteks ehitatud punastest tellistest majades, mis koos ümbritsevate põlispuude ja staadioni mõõtu muruplatsiga loovad juba isenesest ehtsa kolledži tunde.

Kõige olulisem oli ehk siiski kuulda, et Tehnikaülikool kui kõrgekvaliteedilist tehnikaharidust pakkuv õppeasutus ja usaldusväärne koostööpartner oli ja

on Tartus ja kogu Lõuna-Eestis vägagi oodatud. Lippude heiskamisel ja kolledži avamise tseremoonial kõnelesid sellest igaüks oma nurga alt, nii Treffneri Gümnaasiumi direktor Ott Ojaveer, AS Linnaehitus esindaja, TTÜ vilistlane Marko Raudsik kui Tartu linnapea Urmas Kruuse. Isegi Karlova Gümnaasiumi koori pisikesed poisid laulsid sellest, et nad tahaksid midagi oma kätega teha ja olla tõelised tehnikamehed.

Südantsoojendavalt sõbralikud olid hiljem siseruumides peetud tervituskõned ja vestlused. Tere tulemast koos edasiste heade koostöösoovidega ütlesid Tartu maavanem Esta Tamm, Eesti

Maaülikooli rektori kt Hardi Tullus, Tartu Lennukolledži rektor Villu Mikita ja õppeprorektor Ants Aaver, Tartu Kõrgema Kunstikooli rektor Vallo Nuust, õppeprorektor Erika Pedak jt. Esindatud olid Tartu ärimehed eesotsas Neinar Seliga, mõni TTÜ vilistlane oli päeva tähtsuse märkimiseks pähe pannud ka oma päevinäinud tekli.

Selge rõõm peegeldus ka tudengite palgeilt, kelle jaoks see kool ju loodud ongi. Seda ei suutnud tumestada isegi kahetsusväärne asjaolu, et ei Tartu Ülikooli ega Haridus- ja Teadusministeeriumi esindajad ei leidnud mahti TTÜ Tartu Kolledži avamist oma kohalolekuga austada.

Juubilar

Udo Meriste 65

Küllap on meie ülikoolis vähe neid, kes Udo Meristet ei tunne või ei tea. Olgu siin põgus ülevaade tema tegevusest. Kogu Udo Meriste elu ja tegevus on seotud haridusega.

Udo Meriste on pärit Ida-Virumaalt. Peale Toila Keskkooli lõpetamist jätkas ta õpinguid Tallinna Pedagoogilises Instituudis füüsika ja üldtehnoloogiliste distsipliinide erialal (lõpetas 1969). Sel ajal hakkas tegelema aktiivselt spordiga ja mängis kohalikus puhkpilliorkestris klarnet. Järgnes töö füüsikaõpetajana ja hiljem direktorina Kohtla-Järve Keskkoolis.

Alates 1996. aastast on ta töötanud TTÜ Tallinna Kolledži direktorina. Olles kolleegide seas väga luugupeetud, tasakaalukas ja mitmekülgsete huvidega inimene, on tal väga suur autoriteet tudengite seas. Teda võib pidada Tallinna Kolledži loojaks ja kooli hingeks. Ta on ka TTÜ Tallinna Kolledži dotsent.

Udo Meriste on saanud majandusteaduste doktori kraadi Läti Ülikooli majandusteaduskonnas. Tema uurimus käsitles rakendusliku ja akadeemilise kõrghariduse suhet nii Eestis kui Euroopa Liidus. Meriste on avaldanud uurimistöid Eesti kaubandus- ja äriharidusest ning artikleid nii Eestis kui ka välismaal.

Kolledži direktorina on ta tähtsaks pidanud koolis antava hariduse head kvaliteeti. Tema kutsus ellu ka oma kooli kammerkoori. Udo Meriste on kogu elu olnud aktiivne sportlane. Praeguseni võtab ta aktiivselt osa maleturniiridest.

Direktorina peab Udo Meriste suuremateks saavutusteks kõrge tasemega õppejõudude kinnistamist kooli ja hea kvaliteedi tagamist õppetöös, aga ka tänapäevase infrastruktuuri loomist.

2006. aastal autasustati Udo Meristet kui hariduselu edendajat Valgetähe V klassi ordeniga.

Õnnitleme juubilarit ja soovime talle edu töös, sportimises ja askeldustes!

Kolleegid Tallinna Kolledžist

Tudengielu

Tallinnas avati Tudengimaja

25. septembril avati Tallinnas Raekojaplatsil Tudengimaja, kus üliõpilastega seotud organisatsioonid saavad üürida endale soodsalt hinna eest ruumi.

Tallinna tudengite sügispäevadel toimusid Tudengimajas üliõpilaste etendused, muusikaõhtu ning Tallinna Väitlusklubi näidiskütlus "Kas tudengitel peaks olema õigus tasuta rasesusvastastele vahenditele". Samuti tutvustasid ennast kõigile huvilistele korporatsioonid Lembela ja Sakala.

Tallinna Üliõpilaskondade Ümarlause (TÜÜL) esimehe Jaanus Riibe sõnul on Tudengimaja mõeldud kõigile tudengitele. Tudengimajast peaks kujunema üliõpilaste kohtumispaik. Tudengimaja ruume saavad kasutada kõik tudengid, kes tahavad korraldada koosolekuid või üritusi.

Tudengimaja andis kümneks aastaks kasutada TÜÜLile Tallinna Linnavolikogu.

Tallinna Tehnikaülikooli ajaleht Mente et Manu

Ilmub aastast 1949

19086 Tallinn, Ehitajate tee 5 (I-214)
Tel 620 3615, faks 620 3591
E-mail: ajaleht@ttu.ee
http://www.ttu.ee/ajaleht

Vastutav väljaandja Tiit Sinissaar
Tegevtoimetaja Mart Ummelas
Infotoimetaja Kersti Vähi
Keeletoimetaja Helgi Arumaa
Makett ja küljendus Liivi Pettai
Fotod TTÜ
Trükikoda SpinPress

Sport

Mäepealse

10, 12, 14

Mustamäe mugavused, Nõmme eelised

1-toaline	39m ²	1 180 000.-
2-toaline	43-60m ²	al. 1 400 000.-
3-toaline	62-75m ²	al. 1 890 000.-
4-toaline	82m ²	al. 2 500 000.-

Valmimine:

Mäepealse 10, 12 - maja valmis
Mäepealse 14 - detsember 2007

Müügiinfo:

Tõnu Toompark   Aleksei Piirisild
665 2146, 525 9703   665 2148, 53 486 816
tonu.toompark@yit.ee   aleksei.piirisild@yit.ee
AS YIT Ehitus, Pärnu mnt 102c, VIII k, Tallinn

www.yitkodu.ee

AKADEEMILISE PERSONALI ENESETÄIENDAMISE KONKURSS*

Eesmärk on tõsta Eesti avalik-õiguslike ülikoolide õppe- ja teadustöö kvaliteeti ning suurendada akadeemiliste kontaktide arvu.

Välislahetused võivad toimuda 1. juunist 2007 kuni 31. maini 2008. Osaleda võivad kõik TTÜ akadeemilised töötajad.

Taotluse hindamisel võetakse arvesse:

- selle vastavust projekti eesmärkidele,
- enesetäiendamise oodatavat tulemust,
- tulemuse vajalikkust ülikoolile,
- tulemuse saavutamise realistlikkust,
- kulutuste optimaalsust.

*Projekt "Eesti ülikoolide akadeemilise personali enesetäiendus-süsteemi loomine" hüvitab Euroopa Sotsiaalfond (ESF) akadeemiliste töötajate välisülikoolides ning teadusastutustes enesetäiendamisega seotud kuludid 75% ulatuses. Ülejäänud 25% tuleb lähetatava struktuuriüksusel katta omafinantseeringuna.

Konkursist osavõtuks palume esitada struktuuriüksuse juhiga kooskõlastatud vormikohane taotlus ja vastuvõtva välismaa ülikooli või teadusastutuse kinnitus. Dokumentid palume esitada hiljemalt 31.10.2007 paberil TTÜ personaliosakonda projekti koordinaatorile (Hedvi Valgemäe, hedvi.valgemae@ttu.ee, Ehitajate tee 5 III korpus ruum 105, Tallinn 19086). Täpsem info: <http://personal.ttu.ee/?konkurss>

Sport

Tudengi Sops

Eesti Akadeemiline Spordiliit (EASL) korraldab juba 13. korda üle-eestilist harrastajate korvpalliturniiri "Tudengi Sops". Vaieldamatult populaarseimad on läbi aastate olnud harrastajate korvpallivõistlused, kus sama kõrgkooli tudengid saavad oma teaduskonna või lihtsalt sõpruskon-

naga tulla ja võrdväärsete vastastega mõnusat pallimängu nautida.

Harrastajate korvpalliturniirist saavad osa võtta kõik tudengid ja 2007. a lõpetanud vilistlased. Võistkonna suurus on kuni 12 mängijat ja 1 treener-esindaja. Iga õppeasutus võib esineda piiramata arvu võistkondadega. Ainuke piirang: mängijad peavad õppima samas kõrgkoolis (erandina kuni 2 sõpra võivad olla teise kooli õppurid) ning üliõpilas-

te meistriliigas mängijad ei saa osaleda harrastajate liigas.

Turniirile saab registreeruda 15. oktoobril EASLis, internetis www.easl.ee, kus on ka täpsem juhend ja info kogu sügissemestri spordikalendri kohta. Osavõtt maksab EASL liikmeskoolidele 350 krooni võistkonnalt ja läheb auhinnafondi. Eelmisel aastal olid harrastajate korvpallis parimad meeskonnad TTÜ I ja TTÜ ÜE.

EASL

TTÜ esindas Eestit

12.-15. septembril peeti Torinos Euroopa Spordi Juhtimise Assotsiatsiooni (*European Association for Sport Management*) 15. kongressi deviisi all "Spordisündmused ja jätkusuutlik areng". Kongressil jäi kõlama mõte, et kaasaegse spordi jätkusuutlik areng sõltub üha rohkem majanduslikust mõtlemisest ja juhtimisökonoomika rakendamise edukusest. Sisuliselt oli tegemist spordi ülemaailmse juhtimise ja majandusfoorumiga, sest Euroopa riikide kõrval olid kohal ka USA, Kanada, Hiina, Korea, Jaapani jpt maade esindajad. Kokku osales 290 inimest, neist kolmandik üliõpilased ja magistrandid, kes soovivad oma diplom- ja magistritööid koostada spordimajanduse valdkonnas. Eestit esindas Tallinna Tehnikaülikooli doktorant Mart Haruoja ning allkirjutanu. Oleme mõlemad olnud meistersportlased allveespordis.

Kongressi temaatika hõlmas kahteteiskümmet valdkonda, sh spordimängude hariduse edendamist, rekreatsiooni ja spordi arendamist, juhtimiskriisi spordis, spordi soolisi ja eetilisi probleeme jt. Tähelepanuväärne oli Leedu kolleegide Vilma Cingiene ja Mindaugas Gobikase ettekanne, mis käsitles organisatsioonisiseseid muutusi Leedu korvpalliföderatsioonis ja sellega kaasnenud tulemusi.

Huvipakkuv oli ka belglanna Veerle De Busheri ettekanne, milles ta Hollandi, Kanada, Itaalia, Norra ja Inglismaa ning Valloonia ja Flandria piirkondade tippspordi kulude kompleksanalüüsi alusel koostas Belgia tippspordi finantseerimise skeemi, mille põhjal õnnestuks saavutada olümpiamedalite arvult nime- tatud riikide keskmine tase.

Kuidas leida andekaid sportlasi
Minu ettekanne „Võimalusi noorte sporditalentide arendamiseks Eestis“ on Euroopa Komisjoni uurimisprojekti osa, mille küsimustik saadeti kõikidele ELi liikmesriikidele ja hõlmas spordi juhtimise üldisi põhimõtteid ja skeemi, viit spordiala (kergejõustik, suusatamine, jalgrattasõit, korvpall, jalgpall) ning spordiklubisid ja spordikeskusi. Lisaks Eesti Olümpiakomiteele ja alaliitudele kaasati ankeetküsitlusse Audentese Spordikool, Tallinna Teh-

nikaülikooli Spordikeskus ja Flora jalgpalliklubi. Siinkohal lubatagu tänu avaldada Toomas Tõnisele, Marek Kaletale, Heino Lillele jpt meile osutatud kaasabi eest.

Oma sõnavõtus rõhutasin Audentese Spordikooli ja selle Otepää osakonna suurt panust noorte sporditalentide identifitseerimisel ning "Otepää fenomeni" osa Kristina Šmiguni ja Andrus Veerpalu kuldmedalite võitmisel Torino olümpiamängudel. Peamised takistused Eesti noorte sporditalentide väljaselgitamisel on nooremate laste huvipuudus, puudulik informatsioon võimekamate noorte kohta, koolide ükskõikne suhtumine sporditegevusse, "võitlus noorte mõjutamisel ja hõivamisel" erinevate spordialade vahel ning et uued hobid ja väljakutsed võivad noortele rohkem huvi pakkuda.

Logistika on 21. sajandi majandusharu ja majanduskasvu võtmetegur. Logistika annab tootele/teenusele konkurentsieelise. Eriti oluline on konkurentsieelis spordis. Maaailma suurimateks logistikasündmusteks on olümpiamängud, jalgpalli MM, Vasaloppet jt rahvusvahelised maratonid. Paraku on sporditeaduses logistika ja turunduslogistika praegu veel tundmatud mõisted. Seega oleksid teadusuuringud ja õppematerjalide koostamine nendes majandusharudes suureks väljakutseks Eesti teadlastele.

Torino kongressi kohta võib täiendavalt lugeda www.easm2007torino.com

Järgmine EASMI kongress tuleb Heidelbergis 10.-13. septembril 2008 deviisi all „Management at the heart of sport“.

PS. Järgmine ülikoolispordi konverents "Securing the Future of University Sport" peetakse Ghentis juba 7.-11. novembril 2007. Kes esindab seal Eestit?!

Aare-Maldus Uustalu
TTÜ Tallinna Kolledži dotsent

ARMAS LAULUSÕBER!

Liitu meiega ja kirjuta koosveedetud aeg oma elu AKTIVA poolele. Milleks olla pisike mutriku suures kooris, kui võiksid olla tegija polt väikeses!? Naudime koos koorilaulu teisipäeviti ja neljapäeviti kell 18-20 Tallinna Kolledži saalis, Tõnismägi 14.

Täpsem info dirigendilt:

Kaja Viira, 51 84 014

Vaata ka <http://kmk.ttu.ee/>.

Koori ajaloo kohta saab teavet kodulehelt (vabandust, aga tööpäevad on jube pikad ja uneaega vaid loetud tunnid, sestap ei hakka seda ümber kirjutama!).

Eeloleval hooajal on kavas kontsert Kolledži 10. aastapäeval, kontserdid adventiajal erinevates kirkutes ja kevad-suvel plaanime kontsertreisi. Kuhu, on esialgu veel lahtine. Samuti on sihiks osalemine 2009. a. üldlaulupeol. Kooris laulavad kooli praegused ja endised tudengid, samuti inimesed väljastpoolt kooli, keda seob ühine huvi koorilaulu vastu.